

Ultimul capitol, o memorie continuă: IN MEMORIAM dr. CĂTĂLIN TUFĂNARU

Sociolog Marian MATEI,

Cu contribuția Prof. Alan Pearson, Zachary Munn și Enrico Coiera – The Joanna Briggs Institute, Adelaide, Australia

Sunt momente în viață când liniștea se așterne brusc peste zgomotul activităților noastre zilnice, lăsând în urmă un gol ce nu poate fi măsurat în cuvinte. Plecarea timpurie a colegului și prietenului nostru drag lasă în urmă un gol, dar și o moștenire profesională ce merită pe deplin evocată în paginile acestei reviste. Astăzi birourile noastre par mai pustii, iar cărțile de pe rafturile bibliotecii instituției, par să își poarte paginile în bernă.

Filosoful Henri Bergson spunea că, în mod firesc, trecutul nu dispare, ci se prelungește în actualitatea prezentului, iar prezentul nostru nu este altceva decât o acumulare continuă a trecutului. În activitatea desfășurată de el, ca și în viață, nimic din ceea ce el a construit nu se pierde. Fiecare idee pe care a dezbătut-o, fiecare pagină parcursă, fiecare cuvânt scris și fiecare rezultat obținut s-au integrat organic în fundamentul activității noastre de astăzi.

Născut la Brașov, pe 14 aprilie 1970 – Decedat la Sydney, Australia, pe 29 iulie 2021, Cătălin a fost un cercetător, profesor și autor entuziast, plin de energie în domeniile sănătății publice, statisticii, asistenței medicale bazate pe dovezi și procesului de revizuire sistematică. Absolvent al Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București, el s-a format și a profesat ca medic de familie înainte de a deveni medic specialist în sănătate publică și management. Cătălin a continuat prin a lucra ca cercetător în domeniul sănătății publice la Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Sănătate [I.N.C.D.S.] din București. În acea perioadă, în timp ce participa la o conferință a Guidelines International Network în Adelaide, Australia, a vizitat sediul central al JBI [Joanna Briggs Institute] și a hotărât să înființeze un Centru Colaborator JBI în România. Cu o mare tenacitate, el a urmat procesele birocratice ale sistemului românesc de sănătate publică și a reușit să înființeze Centrul JBI, care funcționează în cadrul Institutului Națio-

nal de Management al Serviciilor de Sănătate [continuatorul I.N.C.D.S.], care este activ și în prezent.

În 2009, Cătălin a aplicat pentru un post de cercetător bursier [research fellow] la JBI în Adelaide, iar el și soția sa s-au mutat în Australia. Amândoi au devenit cu mare mândrie cetățeni australieni în anul 2014. A citit mult și profund în domeniile teologiei, filozofiei și metodologiei de cercetare. Acest lucru a fost parțial legat de finalizarea cu succes a unui Master în Științe Clinice și a unui doctorat [PhD] axat pe bazele filozofice și metodologice ale sintezei calitative; dar, în realitate, aceasta era pasiunea și singurul hobby al lui Cătălin.

A fost dezamăgit de ceea ce a considerat a fi corupție și elitism în noul regim democratic apărut după revoluție și a devenit un ferm susținător al libertății de exprimare și al dezbaterilor viguroase și riguroase. A fost înflăcărat în opiniile sale și va rămâne în memoria colegilor săi doctoranzi pentru argumentele sale dedicate, vehemente și uneori controversate despre statistică, sinteză cantitativă și sinteză calitativă.

Cercetătorii din întreaga lume care au participat la cursurile lui Cătălin despre statistică, sinteza dovezilor și problemele și controversile metodologice din jurul asistenței medicale bazate pe dovezi își vor aminti de entuziasmul și dedicarea sa. În această perioadă, Cătălin a avut o serie de contribuții semnificative la JBI și în domeniul asistenței medicale bazate pe dovezi. El a fost principalul motor și primul autor al Ghidului JBI pentru Revizuri Sistemate ale Eficacității, metode care sunt utilizate pe scară largă pe tot globul. A fost implicat în reproiectarea software-ului JBI de revizuire sistematică [JBI SUMARI] și a Programului de Instruire în Revizuri Sistemate JBI, la care participă peste 1000 de persoane în fiecare an.

Avea acea curiozitate nativă, o minte analitică ce nu se mulțumea niciodată cu răspunsuri de suprafață. Acolo unde alții vedeau obstacole sau date abstracte, el vedea o provocare sau o oportunitate care aștepta să fie descoperită. Era omul pe care te puteai baza în orice moment, cel care aducea claritate acolo unde exista confuzie și calm acolo unde se instala panica. Generozitatea lui profesională nu cunoștea limite; nu ezita niciodată să își împartă cunoștințele, să ghideze un coleg la început de drum sau să preia din povara altora fără să ceară ceva în schimb. Etica lui de muncă și dedicarea au lăsat un standard de excelență pe care vom încerca mereu să îl onorăm. A ghidat mulți colegi, iar ambiția cu care a căutat mereu excelența a lăsat o amprentă de neșters, un om care a știut să cultive legături autentice într-un mediu profesional adesea exigent.

Cătălin a coordonat mulți studenți și medici rezidenți și a fost generos în sprijinul acordat personalului din cadrul Colaborării JBI și din alte părți pentru revizuirile lor sistematice. A avut un rol esențial în modernizarea multor instrumente JBI de evaluare critică [JBI] și a fost un membru activ de lungă durată în Comitetul Științific JBI. În plus, Cătălin a fost, de asemenea, autor de recenzii Cochrane, autor de recenzii JBI și un contributor

important la inițiativa restaurarea studiilor invizibile și abandonate [RIAT], fiind implicat în activitatea critică de restaurare a Studiului 329.

Aceste exemple sunt doar o privire de ansamblu asupra activității importante pe care Cătălin a desfășurat-o de-a lungul carierei sale.

În 2018, Cătălin s-a mutat din Adelaide la Sydney pentru a ocupa un post de cercetător bursier [research fellow] în cadrul Centrului de Excelență în Cercetare în Sănătate Digitală NHMRC, din cadrul Institutului Australian pentru Inovare în Sănătate [AIHI] de la Universitatea Macquarie. Cătălin s-a integrat rapid în programul de formare în cercetare atât pentru cercetătorii postdoctorali, cât și pentru studenții de la Masterat în Cercetare și Doctorat în Medicină [MD]. A devenit legendar pentru prelegerile sale entuziaste și bogate în detalii despre metodele de revizuire sistematică și procesul de sinteză a dovezilor. Materialele sale de curs vor dăinui mulți ani, iar un raport oficial [white paper] despre revizuirea literaturii de specialitate pentru studenți și cercetători, pe care l-a început alături de colegii de la AIHI, va fi finalizat, lăsând în urmă o moștenire importantă. Interesele sale de cercetare la AIHI au fost vaste și era întotdeauna entuziasmat să se implice în multe proiecte diferite. Cu toate acestea, interesul său a convergit rapid spre utilizarea inteligenței artificiale și a tehnologiilor de automatizare pentru a sprijini revizuirile sistematice, un subiect în care a devenit din ce în ce mai expert și pasionat. A citit cu aviditate și a condus mai multe proiecte, inclusiv prima încercare de a replica o revizuire sistematică automatizată. Ideile inovatoare ale lui Cătălin pentru sinteza dovezilor bazată pe IA erau încă în curs de dezvoltare când, brusc, nu a mai putut lucra din cauza accelerării bolii sale.

La doar câteva luni după ce s-a alăturat AIHI, Cătălin a primit diagnosticul său și a petrecut următorii ani jonglând între muncă și tratamentele sale din ce în ce mai agresive. A rămas optimist și plin de energie pe parcursul acestei peri-

oadă, în ciuda multor provocări fizice. După o lungă suferință purtată cu curaj, Cătălin, care a fost devotat credinței sale ortodoxe, a decedat acasă, în prezența soției sale Alina, după ce fusese externat din spital cu o zi înainte.

Lumea lui era una a ideilor, a volumelor răsfoite și a cunoașterii asimilate pagină cu pagină. Această dragoste pentru cărți i-a șlefuit un caracter de o profunzime rară; avea mereu o metaforă potrivită, o perspectivă inedită extrasă dintr-un autor clasic, o glumă cu tâlc sau o poveste care să facă lumină în momentele de impas. Pentru el, lectura nu era doar un hobby, ci un mod de a înțelege lumea, oamenii și pe sine.

Dincolo de ecrane, articole și obiective îndeplinite, el a fost însă, înainte de toate, un prieten excepțional. Am avut bucuria de a împărtăși cu el mai mult decât spațiul de lucru. Am împărtășit momente de sinceritate la o cafea, discuții profesionale controversate, uneori interminabile, confruntări de idei, hohote de râs care destindeau cele mai grele zile de documentare și conversații lungi despre cărți sau care este soluția, încotro ne îndreptăm. Avea darul de a asculta, de a oferi o mână de ajutor, de a-ți da un sfat, oferind o ancoră de normalitate și căldură într-un mediu profesional solicitant.

Un cercetător deosebit și pasionat, el va lipsi tuturor celor care au avut privilegiul să îl cunoască și să îi înțeleagă setea de cunoaștere. Tipul de erudiție filozofică și metodologică pe care o personifica este tot mai rară în zilele noastre și va atrage întotdeauna un respect enorm în cercurile asistenței medicale bazate pe dovezi.

Viața lui a fost ca o carte bună: scrisă cu inteligență, trăită cu pasiune și parcursă cu modestia unui om obișnuit. Chiar dacă ultimul său capitol s-a încheiat departe de noi și mult prea devreme, povestea lui și bunătatea pe care ne-a arătat-o vor rămâne scrise pentru totdeauna în memoria instituției noastre.